

88 NĂM TUỔI ĐỜI, 61 NĂM TUỔI ĐẢNG, ĐÃ GÓP CÔNG ĐẦU TRONG HẦU HẾT CÁC SỰ KIỆN TRỌNG ĐẠI NHẤT CỦA VÙNG ĐẤT TÔ MÚA, NẾU KHÔNG ĐƯỢC GIỚI THIỆU TỪ ĐẦU, KHÓ CÓ THỂ TIN ĐƯỢC NGƯỜI ĐÀN ÔNG KHẮC KHỔ ĐANG NGỒI TRƯỚC CHÚNG TÔI LẠI TỪNG LÀ BÍ THƯ ĐẢNG ỦY THUỘC LỚP CÁN BỘ LÚA ĐẦU TIÊN CỦA XÃ TÔ MÚA, MỘC CHÂU, SƠN LA. VẬY MÀ KHI KỂ VỀ CHẶNG ĐỜI LÀM CÁCH MẠNG, ÔNG LÃO LƯƠNG VĂN QUYẾT BỔNG TRỞ NÊN TINH ANH, HÀO HỨNG LẠ LÙNG...

NGƯỜI GIÀU CHUYỆN CÁCH MẠNG MIỀN SƠN CƯƠNG

TRỌN MỘT CHỮ “LIÊM”

Từ trung tâm xã Tô Múa về bản Sài Lương chỉ xa chừng 5 km nhưng chúng tôi phải đi mất gần 1 tiếng đồng hồ. Anh bạn tôi ví vui rằng, hình như tất cả đá sỏi, gập ghềnh của đất Mộc Châu đều bày cả ở tuyến đường này. Xe máy cài số 2 bò từng đoạn ngắn, một bên là vách núi cheo leo, cạnh lối mòn nhấp nhô, chênh vênh bên mép vực. “Hết con đèo này, xuống thung lũng kia là gặp bác Quyết. Nhà bác ấy đơn sơ lắm, nghèo nữa, chỉ có tấm lòng là rộng thôi! Cả bản, cả xã ai cũng bảo, bác Quyết là người giàu chuyện cách mạng nhất núi rừng này...” - cô thiếu nữ Thái làm nhiệm vụ dẫn đường, lau mồ hôi trán, giọng tự hào. Đón khách ngay trước lối vào ngôi nhà sàn nhỏ xíu, lụp xụp, ông lão cười khà khà, những vết nhăn đua nhau xếp hàng trên gương mặt sạm đen sương gió: “Thế nào, đường đi có khiếp không? Thật may, các cháu đến thăm

đúng lúc tôi vừa khỏe lại. Mấy hôm trước nằm một chỗ uống thuốc, rồi y tá xã phải vào tận nơi tiêm và truyền nước nữa!”. Nhìn khắp ngôi nhà chẳng có thứ gì đáng giá ngoài một dây bằng khen, huy hiệu, huân chương gắn trang trọng trên vách nứa. Chỉ vào tấm bằng công nhận 60 năm tuổi Đảng, ông Quyết xúc động: “Chính quyền và Nhà nước chẳng nhắc thì tôi cũng quên mất mình là người cách mạng đã gắn trọn cuộc đời. Nghỉ hưu đã lâu, lại ít rời bản nhưng cứ mỗi lần ra trung tâm xã, tôi lại gặp rất nhiều điều ngạc nhiên. Trường học, trạm xá đẹp như trong mơ, trụ sở ủy ban cũng khang trang hơn, hàng quán mọc lên khắp nơi, đồ của miền xuôi thì giờ ở trên này, người Thái, người Dao cũng có thể mua được. Rồi thêm cái nước sạch, cái điện, phải nói đời sống ở vùng cao này đã hơn xưa nhiều lắm. Chỉ tiếc cho vợ tôi không được chứng kiến...”. Ông đột ngột im lặng, thở dài. Nhiều người

kể rằng, vợ ông Quyết ngày trước là sơn nữ đẹp nhất nhì Tô Múa. Giác ngộ cách mạng từ rất sớm, vào Đảng khi mới ngoài 20 tuổi, chàng thanh niên Lương Văn Quyết là niềm mơ ước của biết bao thiếu nữ Thái tuổi trắng tròn, trong số đó có bà. Họ cưới nhau năm 1949, nhưng chẳng hiểu do ông bận công tác hay do số phận mà hết mùa rẫy này đến mùa trắng kia bà vẫn không có bầu. Họ tộc giục ông Quyết lấy thêm vợ nhưng ông không chịu. Ông yêu bà tha thiết và sẵn sàng đi ngược lại luật tục. Nhận một đứa trẻ mồ côi làm con nuôi và gia đình nhỏ ấy thiếu đủ đường. Ông bảo nếu không có bà ở phía sau giữ ấm lửa nhà sàn thì có lẽ ông khó mà hoàn thành được những trọng trách ở một địa bàn vùng cao phức tạp như Tô Múa. “Lúc bấy giờ cũng đã có người hỏi thẳng rằng, sao làm Bí thư Đảng ủy xã mà lại để gia cảnh thiếu thốn như thế? Tôi trả lời ngay: Bà con bản làng còn thiếu thốn đủ thứ thì

dù Bí thư có nghèo cũng đâu có gì lạ! Cả đời công tác của tôi luôn đặt chữ liêm lên đầu. Thiếu chữ liêm thì làm cán bộ có nói hay mấy bà con cũng không nghe đâu!" - ông Quyết tâm sự.

ÔNG BÍ THƯ CHÂN ĐẤT

Cuộc trò chuyện với người từng là đại diện của một lớp cán bộ đầu tiên sau Cách mạng tháng Tám ở xã vùng cao Tô Múa đã dạy cho chúng tôi bài học sâu sắc về một cuộc đời xả thân, đầy nhiệt huyết dù có không ít thăng trầm. Ông đã tham gia cách mạng từ những ngày tiền khởi nghĩa, từng dẫn đầu đoàn biểu tình cướp chính quyền ở xã, ở huyện trong Cách mạng tháng Tám năm 1945. Sau ngày kết nạp Đảng (năm 1949), ông

nước suối, chân đất leo đèo, vừa lo vận động bà con định canh, định cư, tin theo đường lối cách mạng, vừa lo đánh giặc, chống phi và các thế lực phản động. "Khó khăn nhất là cuộc vận động bà con bỏ trồng và hút thuốc phiện, không bạc đãi cây chè, cây ngô, cây lúa. Đi họp thấy các địa phương khác đâu cũng có loại cây, con chủ lực để đầu tư phát triển nhằm góp sức cho kháng chiến, tôi về bàn với các đồng chí phải tìm ra bằng được thế mạnh của xã nhà - đó là cây chè. Thời tiết và thổ nhưỡng của Tô Múa rất thích hợp để tạo ra sản phẩm chè búp thượng hạng. Đó là vào khoảng những năm 1960. Những đồi chè xanh ngút tầm mắt ở bản Đá Mài, bản Mến, bản Rào bây giờ là có từ những năm

những nương chè nơi mình đã sinh ra". Ông say sưa kể cho chúng tôi nghe về những ngày phối hợp với bộ đội biên phòng đi lùng tiêu diệt phi trong rừng, về những đồng chí, đồng đội đã hy sinh, rồi cả chuyện học xoá mù chữ của bà con các bản, chuyện Tô Múa ăn mừng cái ngày nhận được tin miền Nam giải phóng... Có chuyện còn nhớ chi tiết, có chuyện chỉ nhớ mang máng, rồi ông thờ dài bảo, có lẽ lớp cán bộ lứa đầu ở vùng này giờ chỉ còn duy nhất ông. Thời gian gần đây, ông Quyết yếu đi nhiều, bà vợ ông và cô con dâu khuất núi đã lâu, căn nhà sàn ọp ẹp chỉ còn ông, anh con trai nuôi và 2 đứa cháu trai, toàn đàn ông...

Sau trận ốm vừa rồi, y tá bảo ông Quyết phải kiêng rượu. Vậy mà khi tiễn chúng

được tổ chức sắp xếp cho đi đào tạo tại Trường Đảng Nguyễn Ái Quốc rồi khi về cùng với một số đồng chí khác trở thành lớp cán bộ nguồn ở địa phương. Suốt từ năm 1952 đến năm 1967, bên cạnh vai trò là Bí thư Đảng ủy đầu tiên của xã Tô Múa, ông còn đảm nhận nhiều vị trí quan trọng khác từ Chủ tịch UB hành chính xã, Phó Bí thư thường trực đến trưởng đầu ngành các ban ở xã. Ngẫm qua hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ mới thấy thế hệ những cán bộ xã vùng cao như ông hồi ấy thực vất vả. Mấy chục năm ăn ngô núi, uống

tháng ấy, thương hiệu chè Tô Múa cũng dần được khẳng định. Cây chè cùng với cây ngô đã có công không nhỏ để đẩy lùi dần cái đói của bà con và góp sức để chi viện cho tiền tuyến đánh Mỹ..." - ông Quyết hào hứng nhớ lại.

Là một trong những cán bộ Đảng viên nòng cốt đầu tiên ở địa phương, ông Lương Văn Quyết cũng đã có không ít cơ hội được cất nhắc lên những vị trí cao hơn ở huyện Mộc Châu, tuy nhiên ông đều từ chối với lý do "không thể rời xa những ngọn núi, con suối và cả

tôi, ông lão lại nâng chén ngang miệng vừa hứng hăng ho vừa cười: "Tôi với các cháu uống vài chén để ghi nhớ cuộc gặp này! Uống để mừng cho quê hương Tô Múa của tôi đang ngày càng đổi thay!". Chẳng biết từ chối cách nào, anh em tôi đành phải vàng lời. Nắng chiếu xuyên qua khe vách chiếu lấp lánh nếp nhăn trên gương mặt già nua của ông lão. Những nếp nhăn như hẳn rõ hơn - nếp ký ức của non ngàn Tô Múa một thời...

HOÀNG MINH - TRƯƠNG NGỌC KIỂM